

Lehetőségek és kihívások a tógazdasági haltermelésben

Dr. Szűcs István
egyetemi docens
Debreceni Egyetem
(DE GVK)

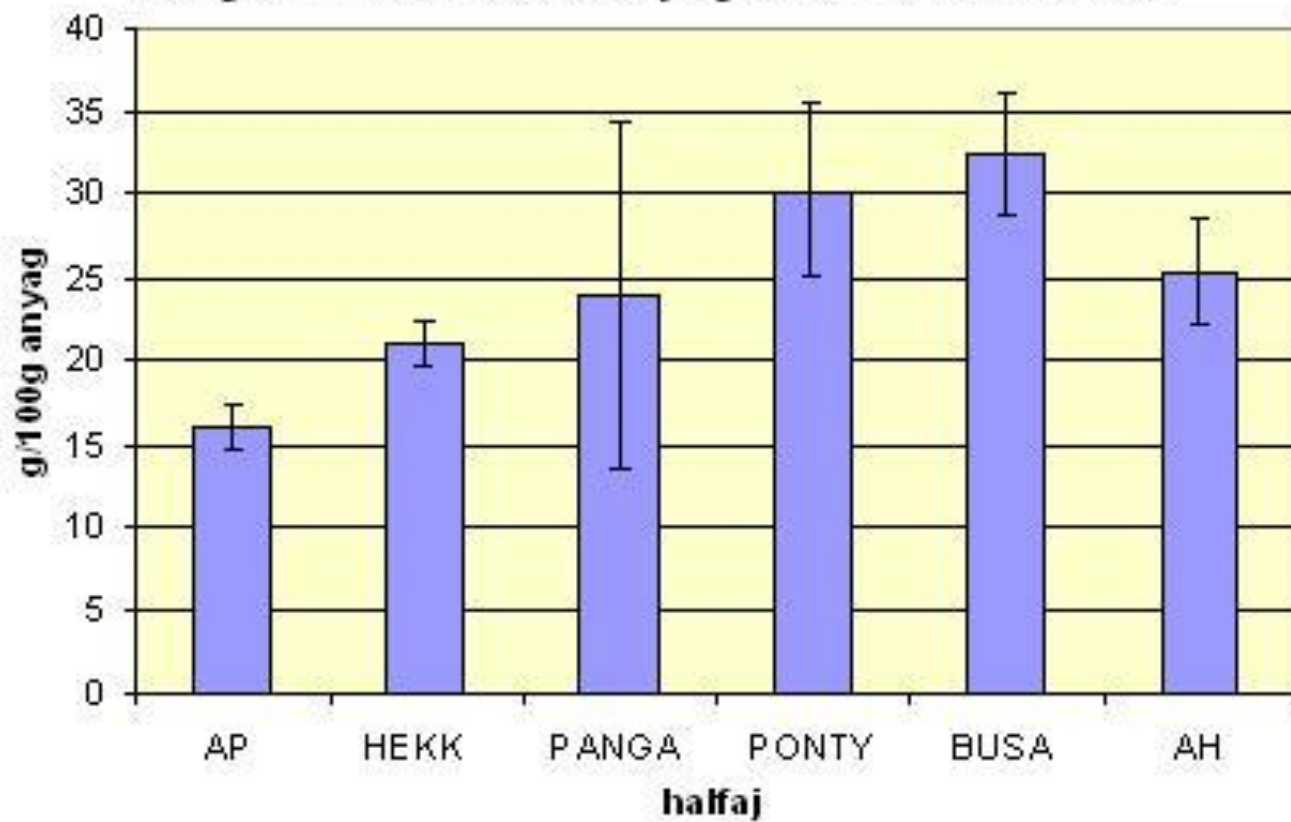

Dr. Szathmári László
egyetemi docens
Mosonmagyaróvári Kar
(NymE-MÉK)

A halgazdálkodás fenntartható fejlesztése és jövője
OMÉK 2013. szeptember 20.

Vizsgált minták szárazanyag tartalma és szórása

Ponty termelése az Európai Unióban

- 2010-ben az összes termelés 67 000 tonna volt.
 - Meghatározó országok:
 - Cseh Köztársaság
 - Lengyelország
 - Németország
 - Magyarország
 - Franciaország
 - Románia
 - Horvátország
 - Litvánia

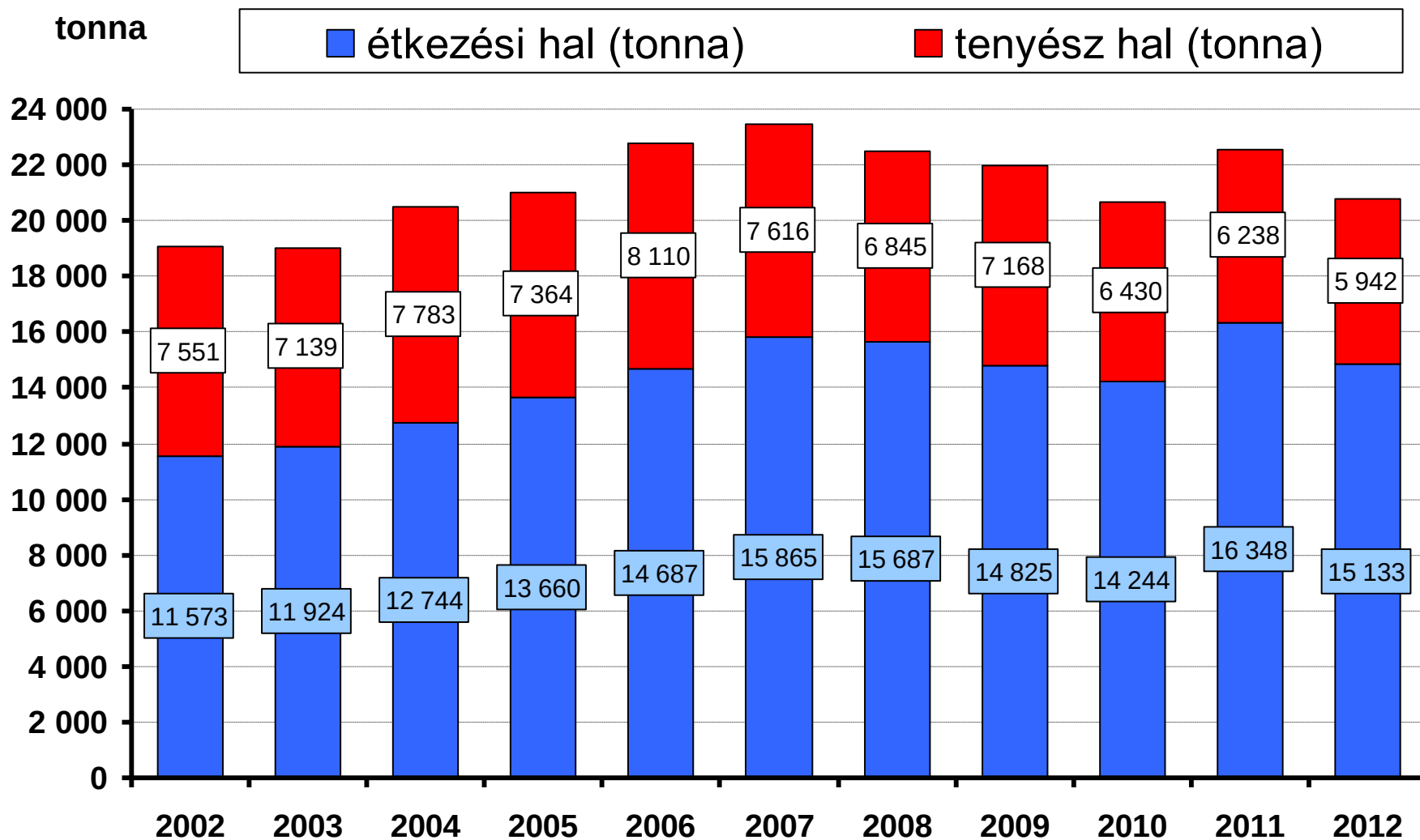
2020. évi előirányzat

90 000 tonna

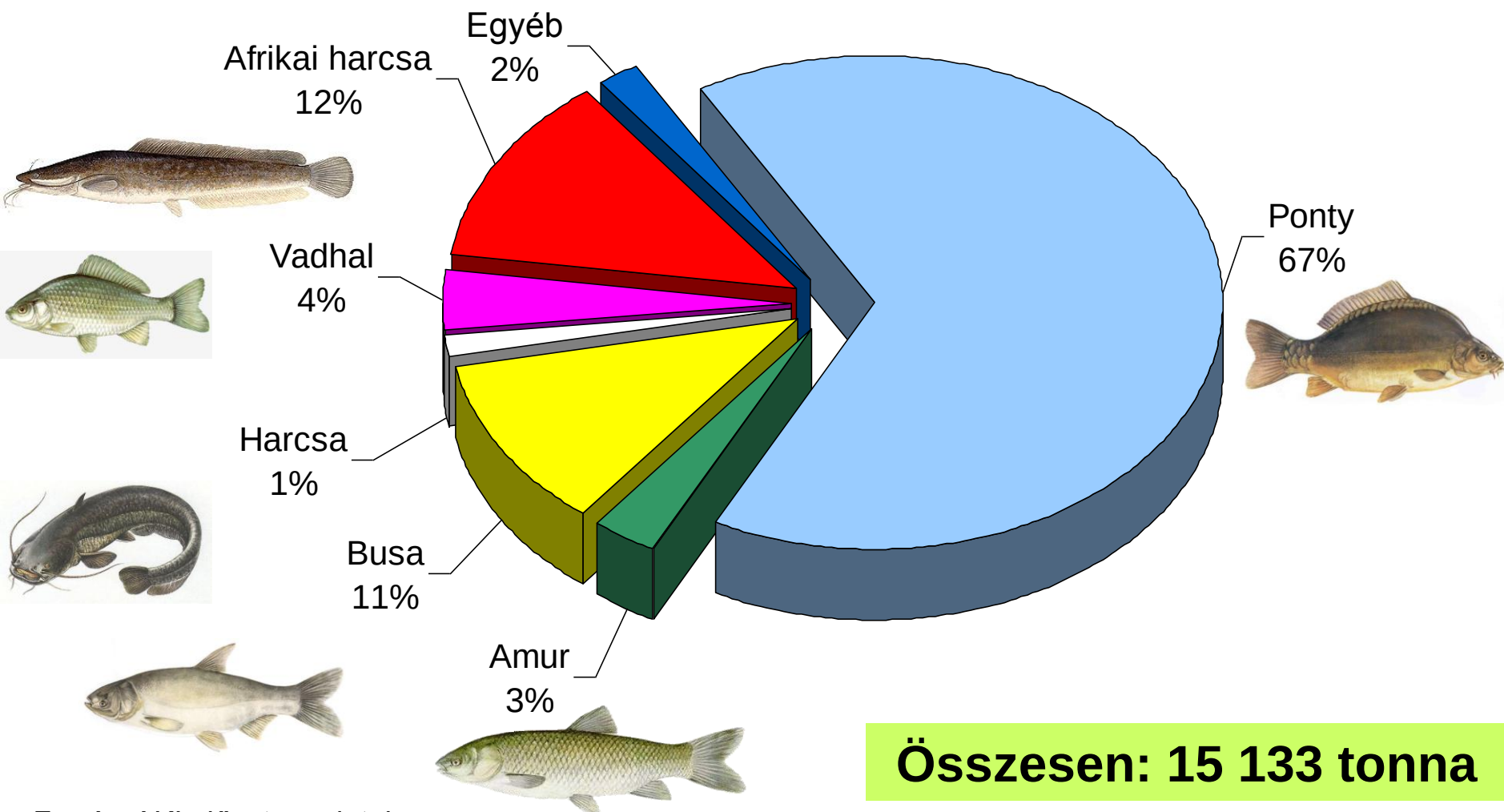
Termelési potenciál

- ❖ Étkezési haltermelés TÉ-e: **10,5 -11,0 mrd Ft**
- ❖ **0,04%-os** GDP-hez való hozzájárulás (a mezőgazdaság kiemelkedő aránya is 4,6% volt 2011-ben)
- ❖ Mintegy **28 ezer tonna** az összes halfogás és haltermelés (ebből 8-12 ezer tonna étkezési ponty)
 - ❖ A tógazdasági termelésünk **18-20 ezer tonna** kb. **70 -72%-a ponty**, 10-15%-a busa és az amur, 2-3%-a ragadozó és 4-5% az egyéb hal, mely főleg ezüst kárász
 - ❖ Természetes vízi halászat: **1,8-2,0 ezer tonna**
 - ❖ Horgászfogás (330 ezer fő): **4,0-4,5 ezer tonna**
- ❖ **Becslések szerint 5-6 ezer tonna** hal nem jelenik meg a statisztikákban!!!
- ❖ A korábbi 35,4 ezer ha halastó művelési ágból csak mintegy 26 ezer ha-on folyik termelés

AZ AKVAKULTÚRA HALTERMELÉSE (2002-2012)

A Tógazdasági étkezési haltermelés megoszlása fajonként (2012)

Összesen: 15 133 tonna

Év	Tógazdasági haltermelés	
	tonna	
	bruttó	étkezési
2008	20 071	13 735
2009	19 927	13 027
2010	18 559	12 306
2011	20 250	14 281
2012	19 111	13 163

Tógazdasági haltermelés mutatói

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012	2012/2011 %
	kg					
1 hektárra jutó bruttó haltermelés	827	807	785	831	733	88,2
1 hektárra jutó szaporulat	522	539	466	526	479	91,0
1 hektárra jutó étkezési haltermelés	566	600	520	586	505	86,2

Forrás: Agrárgazdasági Kutató Intézet

MAHAL taggazdaságok tógazdasági haltermelése

Év	Terület ha	Tenyész- hal	Étkezési hal					Étkezési összesen	Termelés összesen
			Ponty	Amur	Busa	Ragadozó	Egyéb		
		tonna							
2008	17 421	4 605	7 914	421	1 416	174	477	10 402	15 007
2009	17 204	5 332	7 873	371	1 473	203	503	10 422	15 754
2010	9 230	2 642	4 092	204	461	80	257	5 095	7 737
2011	10 250	2 454	4 776	346	821	97	268	6 309	8 763
2012	9 439	2 266	4 457	223	852	130	285	5 947	8 213

Forrás: Agrárgazdasági Kutató Intézet

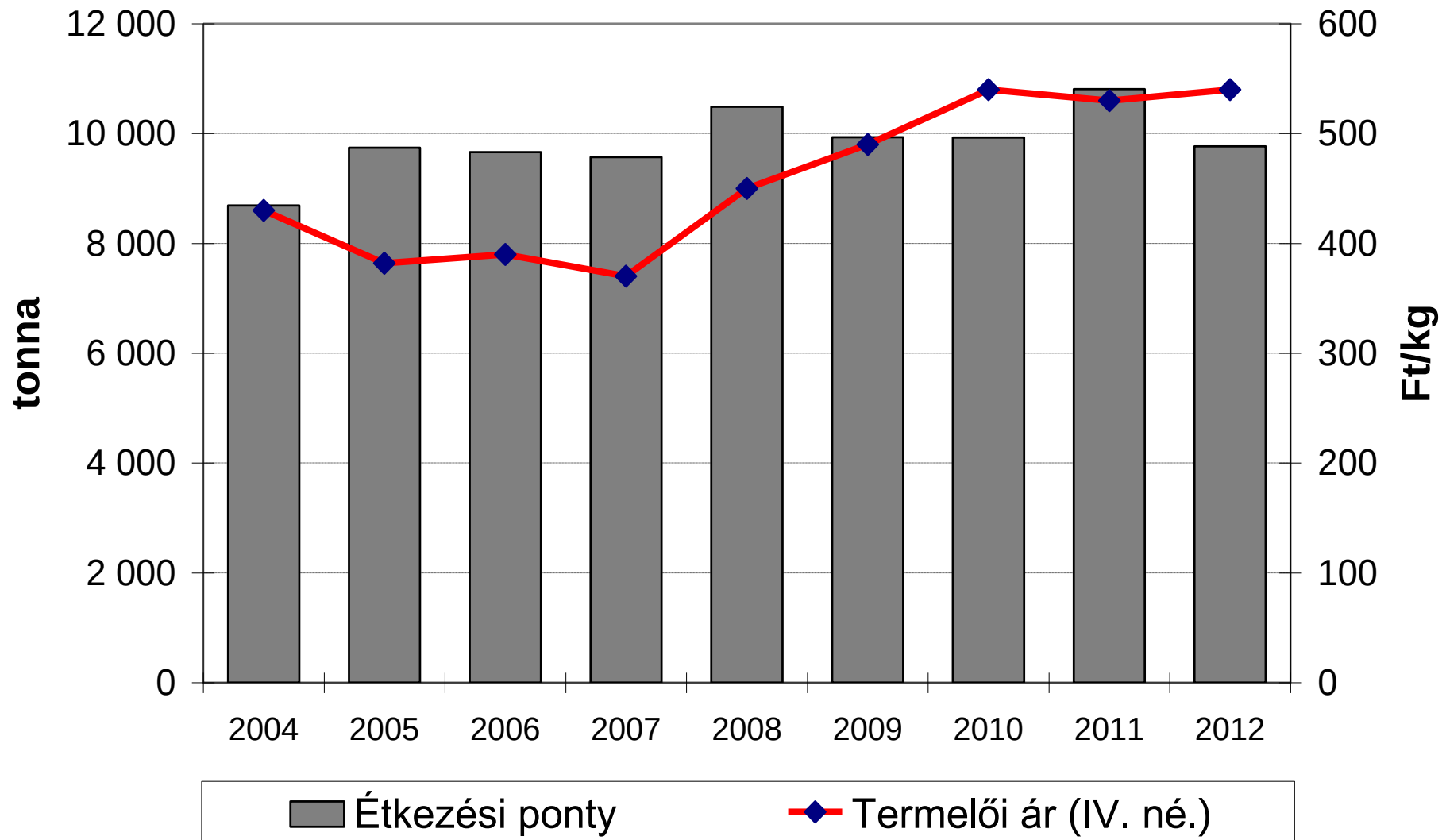
Előnyök / Hátrányok

- Alacsony termőképességű, nehezen hasznosítható területek termelésbe vonása
- Relatív magas fejlesztési támogatási intenzitás (60%)
- Magas biodiverzitás
- HKP támogatás
- Mezőgazdasági és élelmiszeripari melléktermékek jól hasznosíthatók
- Kombájntiszta, nagy nedvességtartalmú (20-25%) gabona magvak etetése
- „Szervestrágya elhelyezés”
- Viszonylag kicsi gépi és közepes élőmunka ráfordítás
- Kapcsolt tevékenységek lehetősége (pl. vadásztatás, bérhorgásztatás, nád, vízibaromfi, stb.)
- Kedvező tájképi elem
- Nagy a tartósan befektetett eszközigénye
- Magas a speciális eszközszükséglete
- Hosszú ideig tartó tőkelekötés és lassú forgási sebesség
- Folyamatos kiadások és időszakos bevételek
- Idényszerűség, szezonálitás, munkacsúcsok
- Időjárási kitettség, magas termelési kockázat
- A termelésről bizonyos információk csak közvetett úton nyerhetők
- Kedvezőtlen munkakörülmények
- Halebő madarak kártétele
- (pl. kormorán, stb.)
- Az exportpiacok távolsága

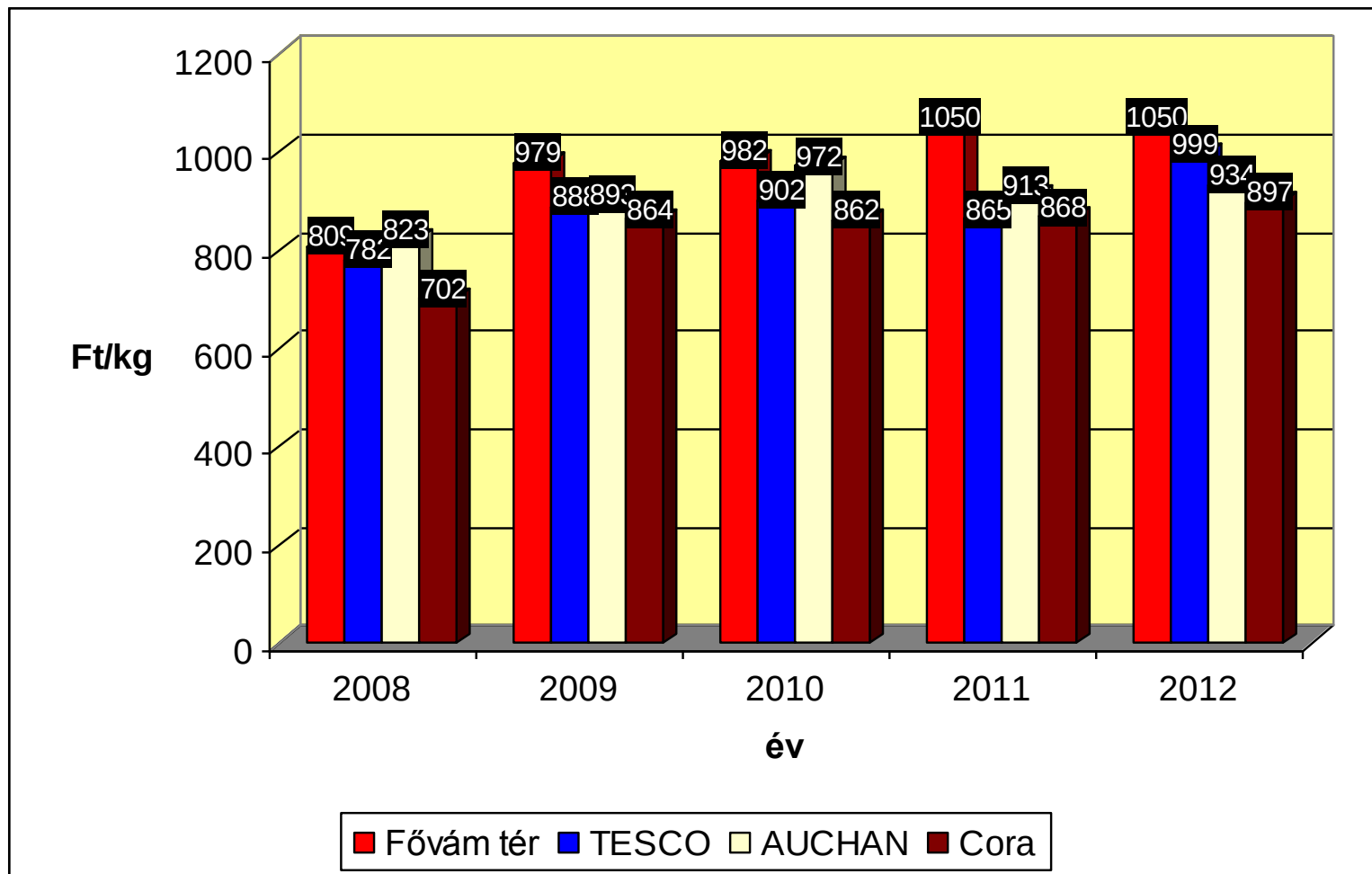
A fenntartható tógazdasági haltermelés fontosabb előnyei

- Okszerű vízgazdálkodással fenntartja az őshonos halfajokat
- Direkt értékesítés révén friss jó minőségű élelmiszert kínál a régiók fogyasztóinak
- Megfelelő népesítő anyag biztosításával lehetővé teszi a halállományok megőrzését
- Közreműködik a biodiverzitás megőrzésében életteret biztosítva veszélyeztetett és védett növény- és állatfajoknak
- Partner a vízgyűjtő területeken folytatott vízgazdálkodásban

A tógazdasági ponty (étkezési) termelésének és árszínvonalának alakulása (2004-2012)

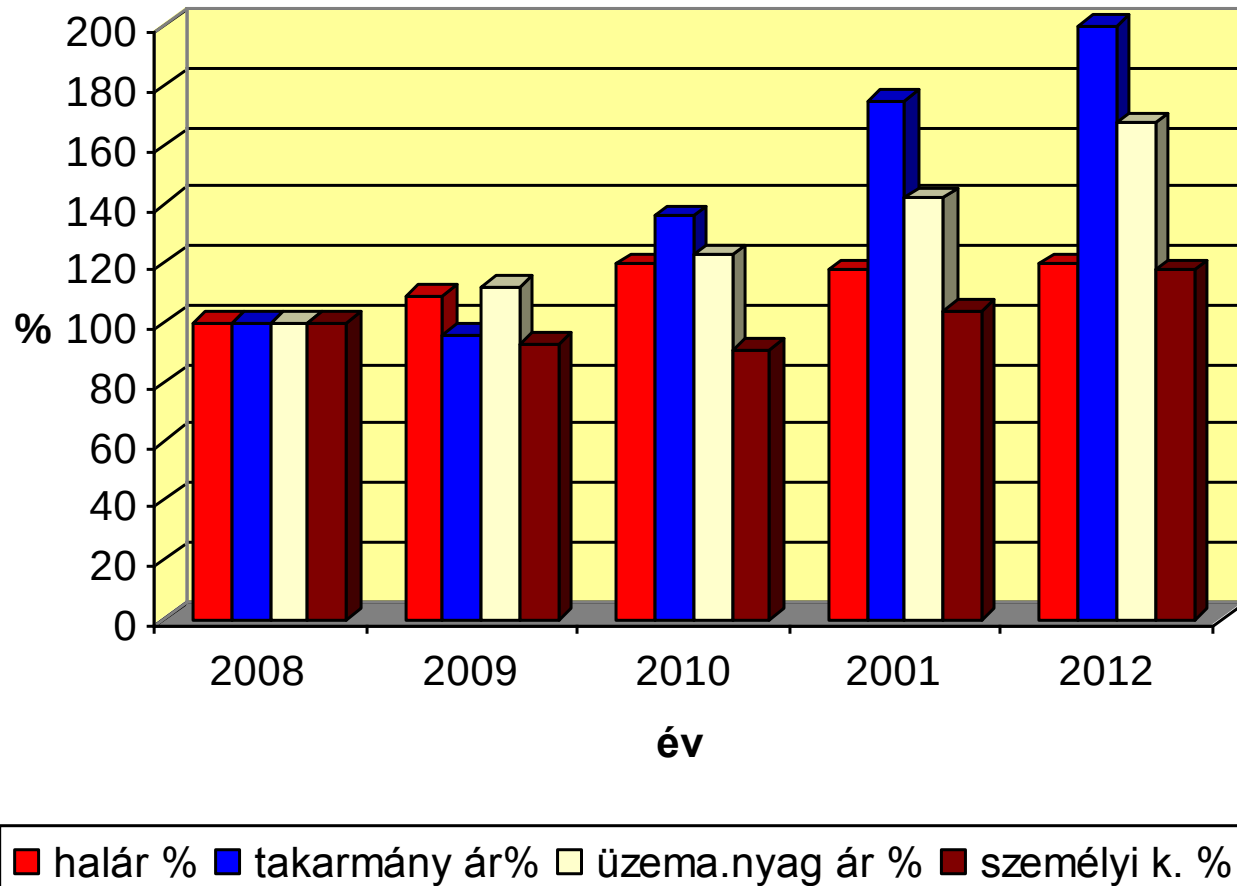
Élő ponty kiskereskedelmi árak különböző értékesítési csatornákon

A haltermelés meghatározó költségelemei

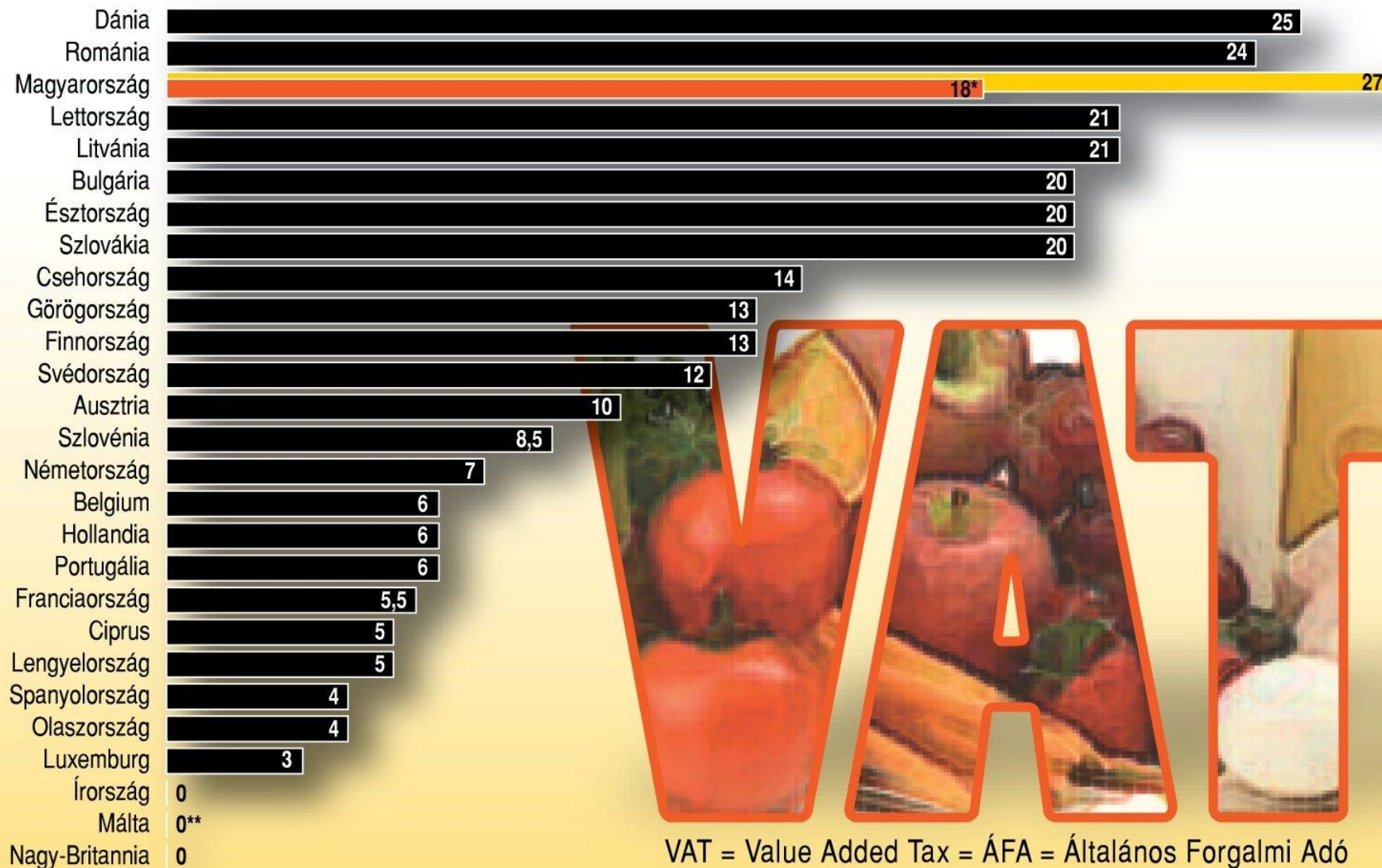
- Anyag
- Személyi költségek
- Energia, üzemanyag
- Állóeszközök költségei

Termelői halárak és input költségek alakulása

Élelmiszerek áfakulcsa az Európai Unióban (2012)

Élelmiszerek általános forgalmi adó kulcsa százalékban:

VAT = Value Added Tax = ÁFA = Általános Forgalmi Adó

*tej és tejtermék; ízesített tej; gabona, liszt, keményítő vagy tej felhasználásával készült termék

**néhány cukrászati termék 5%

Kihívások - Megoldások

- Hozamok:
 - Nagy madárkártétel (pl. kormorán)
 - Hallopás
 - Relatív alacsony ragadozó arány
 - Szakmai felkészültség
 - Koi herpesz veszély
- Magas szintű csak részben kompenzált ökológiai szolgáltatások
- Degradálódott termelői infrastruktúra
- Kompenzáció és/vagy szolgáltatás alapú támogatások (EU- Nemzeti)
- Vidra és védett vízimadár élőhely-fenntartási program
- Szankciók (törvényi szabályozás)
- Védelmi célú fejlesztések támogatása
- Kombinált (extenzív/intenzív) rendszerek
- Szakmai továbbképzések
- Fejlesztési célú támogatások (2014-2020)

Kihívások - Megoldások

- Értékesítési árak:
 - Nagy területi és időszakos ingadozások
 - Nagy termelői ingadozások (ármeghatározó/árelfogadó gazdaságok)
 - „Fekete hal”
 - Gyenge alkupozíció
 - Kényszerértékesítés
 - Magas ÁFA
- Árkartell
 - Közös platformon történő értékesítés (pl. Magyar Hal Kereskedőház Zrt. és/vagy internetes aukciós ház)
- Tároló kapacitások bővítése
- Közraktározás+ kedvezményes hitelek
- 5%-os ÁFA
- Fordított ÁFA

Kihívások - Megoldások

- Importnyomás
- Alacsony hazai fogyasztás
- Alacsony hazai kereslet
- Feldolgozás alacsony szintje (relatív termékhiány)
- EU-n kívülről jövő import szigorú élelmiszer biztonsági ellenőrzése
- Közétkeztetés
- Ágazati szintű marketing tevékenység ösztönzése iskolák bevonásával
- Minőségi rendszerek bevezetése
- Feldolgozás és termékfejlesztés ösztönzése

Kihívások - Megoldások

- Magas input árak:
 - Takarmány
 - Munkabér
 - Gázolaj
 - Villamos áram
 - Víz
- Magas logisztikai költségek
- Közös platformon történő beszerzés (pl. TCS,BÉSZ)
- Takarékoskodás:
 - Racionalizálás
 - Ráfordítások pontos nyomon követése
 - Okszerű tervezés,járműpark optimalizálása

Kihívások - Megoldások

- Víz:
 - Árszínvonal (monopolhelyzetű vízszolgáltatók)
 - Minősége
 - Mérése
 - Elérhetősége (pl. aszály, évszakok)
- Politikai lobby tevékenység (MASZ-MAHAL) $\Rightarrow$ önköltség alapú „vízdíj”
- Minőség alapú „vízdíj”
- Határérték feletti kémiai paraméterek $\Rightarrow$ térítésmentes (puffer hatás)
- Vízpótlás legyen térítésmentes (pozitív externális hatás)
- Víztaakarékos technológiák (intenzitás)

Javaslatok

1. Szükség van specifikus beruházási (fejlesztési) támogatásokra, hogy azok segítsék a fenntartható és versenyképes ágazat fejlesztését azáltal, hogy előnyben részesítik az innovációt, a nagyobb hozzáadott értéket biztosító fejlesztéseket, az energia és költségtakarékosságot, a megújuló energia felhasználását, a minőségi termelést és a természeti környezet megóvását.
2. A piaci lehetőségek jobb kihasználása érdekében szükséges a termékpálya szereplői közötti együttműködés erősítése.
3. Ösztönözni kell a haltermelőket az élelmiszerminőségi rendszerekben való részvételre, a termelést és értékesítést segítő információs rendszerek bevezetésére, valamint a piacon való együttes fellépésre az EU-s szabályozásnak megfelelő halászati termelői szervezetek alakításán keresztül.
4. A halászatban dolgozók korösszetételének javítása érdekében ösztönözni szükséges a fiatal halászok vállalkozásainak indítását, illetve a már működők termelési alapjainak a fejlesztését.
5. Az akvakultúra versenyképességének és fenntarthatóságának fokozása érdekében szükséges a halászok szaktudásának, innovatív gyakorlati ismereteinek bővítése. Ehhez a szaktanácsadási szolgáltatások fejlesztése szükséges.

Javaslatok

6. A járványt okozó halbetegségekkel szembeni megelőző intézkedéseknek és akcióknak kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani, mely különösen vonatkozik a Koi-herpesz vírus esetleges megjelenésére.
7. Olyan, több lábon álló, diverzifikált és egyben multifunkciós halgazdaságok kialakítására kell törekedni, mely nem terheli a környezetet, és amely az alacsonyabb képzettségűeknek is munkalehetőséget kínál.
8. Javasolt az ágazat érdekvédelmi szervezetei által bevezetni a termelői ár monitoring rendszerét, mely más ágazatokhoz hasonlóan egységes információs bázist jelentene a termelők és kereskedők számára.
9. A jelenleg jól működő halászati diplomácia területén további lobby tevékenység szükséges az ágazat fenntarthatósága érdekében (ACFA, CFP, EMFF, FEAP)

Direkt értékesítés

Multifunkciós halgazdaságok

PR tevékenység

Előhűtött és védőgázzal csomagolt termékek

Előhűtött, fagyasztott és védő gázzal csomagolt termékek

Hozzáadott értékű termékek

GYŐRI
„ELŐRE” HALÁSZATI
TERMELŐSZÖVETKEZET

9062 Kishajcs, Arany J. út 22.
Rendelésfelvétel: 96/560-220

FRISS HALÁSZLÉ!

- Kizárólag hal, víz, hagyma, paprika és só felhasználásával!
- Hagymányos recept szerint!
- Mikroban melegíthető saját edényében!

Jó étvágyat kíván a BajcsHal!

www.bajcsshal.hu

GYŐRI
„ELŐRE” HALÁSZATI
TERMELŐSZÖVETKEZET

9062 Kishajcs, Arany J. út 22.
Rendelésfelvétel: 96/560-220

HALPÁSTÉTOM!

- Egészséges, Omega 3 zsírsavakban gazdag!
- Kiemelkedően magas, 70%-os halhústartalom!
- Próbálja ki pirított kenyérrre kenve lilahagymával!

Jó étvágyat kíván a BajcsHal!

www.bajcsshal.hu

Hozzáadott értékű termékek

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

